

NÉPÚJSÁG

A természet kalendárium

CLXX.

*E világ szűk nekem:
ha kinyújtom kezem,
egy csillagot fogok
s csak egyhelyben vagyok.*

Közeledvén a Turisztikai világnaphoz, szeptember 27-hez, **Weöres Sándor** *Rongyszőnyegének* részletét teritem gondolataim alá varázsszőnyegnek.

Kedves Olvasóm, nyújtsuk ki mi is kezünk, s máris ott táncol képzeletünk varázsszőnyege a csillagok között.

Alig hete, hogy a Vénusz odakíváncsiskodott a Nap s a fogyó Hold közé a keleti égbolton hajnaltájt. Kinek szerencséje volt, tiszta égen csodálhatta a Vénusz nem mindennapi fényességét. Két napja múlt, hogy a Nap keresztezte az égi egyenlítőt és átkerült a déli félgömbre, átléptünk az őszi napéjegyenlőség időpontját. S alig három nap múlva, 28-án lesz az év utolsó holdfogyatkozása. Teljes fogyatkozás lesz; akárcsak áprilisban most is nem centrális fogyatkozás lesz, vagyis a holdkorong nem érinti a földárnyék középpontját. Ennek ellenére hosszabb időre vonul földárnyékba a Hold. Ez időszakban a Halak csillagkép déli részén tartózkodik a keleti horizont felett. Vásárhely környékén körülbelül 1¼ órakor lép a félárnyékba, egy óra múlva a teljes árnyékba, 3¼ órától 4¼ óráig lesz teljes árnyékban. A teljes árnyékot 5½ óra körül hagyja el. Ritka az ilyen hosszan tartó holdfogyatkozás.

Aznap a Nap körülbelül 7¼ órakor lépi át a keleti horizontvonalat. S kelésével folytassuk a Kis-Küküllő táján képzeletbeli barangolásunkat.

Szeptemberi napsugár ígéret szőlőjét érleli a tőkéken. Diót eszem, szőlős adta diót. S emlékszem egykori diószüretre Szőkefalván. Válogatott diófák termését gyűjtöttük kisdíákjaimmal. 1978-at írtak. Eredménye a dióskert volt az iskola udvarán. Ugyanis a megyében a legtöbb diómintát gyűjtő iskola jó minőségű diócsemetéket kapott munkájáért. Szépen nődögéltek azok a diófák. Termésüket jómagam is kóstoltam, szinte hazudtolva azt a mondást, miszerint diófát unokáinak ültet az ember. Nem tudom, esznek-e majd a megmaradt pár diófa terméséből valaha is unokáim. Történt ugyanis, hogy néhány éve valakinek útjába kerültek, s kivágta majd valamennyit. Szerencsémre jutott egy ezekből a diófákból anyósom udvarára is, Abosfalvára, s ott bizony mai napig szépen fejlődik. De ki emlékszik még az iskolakert diófáira?

Tűnődve lépem az időt tovább. Már Pócsfalváról, Gedő János barátom udvarából veszem az irányt Abosfalva felé az alig használt úton a domb alatt.

S ki emlékszik a 176 éve, szeptember 21-én született **John Mac Adam** skót mérnökre? Világiárt ember volt, 1783-ban került vissza Amerikából Skóciába, s ettől fogva csak az utak korszerűsítésével foglalkozott, az ő találmánya a *makadám*.

A makadámút elkészítése időt nem kímél. Jól tömörített földalapra köszemcsés szerkezet kerül. Aztán az élükkel függőlegesen elhelyezett nagy alapköveket zúzott kővel kiékelik, s az egésze zúzalékot hengerelnek, hengerlés közben vízzel locsolják, hogy egyrészt a hengerlés közben a szemcsék közötti súrlódást csökkentsék, másrészt, hogy az iszapolást bemossák a szemcsék közé. A külön skót eredményei annyira meggyőzőek voltak, hogy 1817-től egész Nagy-Britanniában újraépítették a hidakra felvezető útszakaszokat. S nevét

hordozzák a máig használatos utak Európa-szerte. A százszor foltozott, suvadásos aszfaltos utak hiábavalóságára gondolva a Kis-Küküllő mentén, megszívlelendő példa lehetne konokságra.

Az idő sem kímél minket, telik. S máris ott járok azon a mezei úton, amin 1849 januárjában Bem érkezett az abosfalvi katolikus papi lakba, ahol felállította főhadiszállását a vámosgálfalvi csata előtt.

A ház palatetőjén néhány varjúháj pozsgásodik. Ki tudja ki és mikor hajította fel a tetőre ezt a havasi meszes kőzetet igen kedvelő **Jovibarba heuffeli**üt. A Heuffel-féle varjúháj névadójára is ki emlékszik ugyan? 1857-ben, szeptemberben halt meg **Heuffel János** lugosi botanikus. Orvosi tanulmányait Bécsben kezdte, Pesten fejezte be. 1829-ben Krassó-Szörény vármegye tisztiorvosa lett. és Lugoson telepedett le. A Bánság florisztikai feltérképezése fűződik nevéhez.

A vízválasztó előtt, Mikefalva irányába az egykori Apor bárói birtok szőlősében elhagyott tőke kínálja satnyuló gerezdjét az arra tévedő vándornak. Habár a szőlős jó részét ma is művelik, sőt új gazdák serénykednek itt, a parlagon maradó földek s az abosfalvi Apor kastély romos épülete bizony szomorú elmúlást lehint.

A peremre kiérve a pócsfalvi Redánc köszön messziről. S rátéveszt a régi királyi útra, Vásárhelynek. Ilyen képzeletbeli utazást teszek szeptember 26-án, **A tiszta hegyek napján**, az emlékek Üveghegyéhez.

Szeptember 30-án, mesét mondok majd unokáimnak, a diófa meséjét, 156 évvel **Benedek Elek** születése után. Igen-igen, a **Magyar népmese napján**. S rá napra, október elsején recsegő lemezjátszómon **Vivaldi** Négy évszakából meghallgatjuk az **Őszt**. A méltósággal öregedés zenéjét. A megérkezés, az érett gyümölcs hangjait, ahol a bor az élet és a halhatatlanság jelképe, az öröm szimbóluma, a lélek felemelkedésének segítője.

Leszállva a varázsszőnyegről, hasonló utazásokat kívánva, maradok kiváló tisztelettel:

Kiss Székely Zoltán

Kelt 2015-ben, 522 évvel az után, hogy Kolumbusz elindult második felfedező útjára

Az abosfalvi Apor szőlős satnyuló termése

Lombjavesztett diófák a szőkefalvi iskola udvarán - mára csak emlék